

Conëjuwan Atuq

El zorro con el conejo

Quechua de Margos – Yarowilca – Lauricocha,
Huánuco

© 2018 Asociación Cristiana JAWCA
Pasaje San Mateo, Lote 05, La Esperanza — Amarilis
Huánuco — Perú — 2018

Ilustrador: Jhonel Rosales Córdova

—Kananqa noqata puntata
pampaykamay.

Tsayno niptinshi atuqqa: —¡Mejor
noqata puntata pampamay! —nirqan.

—¡Noqataraq puntataqa! —nirqan
conëjuqa.

—¡Noqa puntata yaykushaq! —
nirqan atuqqa.

Niptinqa: —Buënu, qam yaykuy,
ari —nirqan conëju.

Tsayno nir uchkuman atuq yaykup-
tinshi conëjuqa atuqta pampaykur-
qan. Tsaycho pampaykuptinshi
atuqqa jãmaytsaypa wanurqan.

Yachatsikuy: Lutalaqa pitapis ama
criyishuntsu. Tsaypa trukanqa
shumaq tantiyakushun rasunpa

Tsayno nir aywaykarpis conëjuqa
mananashi kutirqannatsu. Tsayshi
atuqqa tuknaraykashqancho pasaypa
utikashqana kar ichiklata makinta
japshirkatsirqan “mä, ¿rasunpaku
tunimunqa?” nishpan. Tsayno jap-
shirkatsiptinpis rumiqa kanqalanchö-
shi mana kuyukuypa ichiraykarqan.
Tsayshi tuknaraykashqanpita kacha-
riykurqan. Tsayno kachariykuptinpis
manashi rumiqa kuyukurqantsu.

Tsawraqa rumi mana
kuyukuptinshi atuqqa kayno nirqan:
“¡Engañaykamashqa imashqachi
calläju! ¡Kayno engañamashqanpita
kananqa manami gustunwanqa
kachaykushaqchu calläju!
Maychöpis tarishqäyayqmi

Unayshi juk atuuq uyshata suwakurir saksashqanyaq mikurqan. Nirkurnashi yöra sikiinman aywaykur punukäkurqan. Tsaycho punukashqa kaykaptinshi conëjuqa zanaoriawan umacho saqmaykurqan. Tsayno saqmaykuptinshi atuuqqa mantsakashqa rikcharkamurqan. Rikcharkamur maytsaypapis rikachakurqan “¿Pitaq saqmaykamashqa, calläju?” nir. Tsayno rikchakuykashqanchöshi conëju qeshpiykaqta rikarqan. Tsayshi conëju qepanta aywarqan: “Kananmi ichanqa taripashqächo mikushaq, calläju” nishpan.

qatipäshaq. Tsaychömi tuluntapis aqulluypa shakarraq mikushaq calläju.”

Tsayno nirshi pasaypa rabyashqa conëjuta ashir aywarqan. Tsayshi juk patakman jeqarkunanpaqqa conëjuqa karutana warakayla cöriiykarqan. Tsayno qeshpiykaqta rikarshi atuuqqa kayno nirqan: “Lulaparkamarpis tsayno qeshpinkiraq ¿aw? Kananmi ichanqa maychöpis tarishqächo tuluykitapis shakarraq mikushayki”. Tsayno nirshi elqanay elqanarraq atuuqqa aywarqan.

Tsayno qatipaykaqta rikarshi conëjuqa pasaypa wanukarraq pampata uchkuypa qalaykurqan. Tsayshi atuuq chayaykuptin kayno nirqan: —¿Ima-

paqtaq rumita kachariykur shamushqanki, wawqi? Kanan juiciu finalnami qalaykushqa. Maytsaytapis kananqa nina rupaykar ushanqami. Tsayno karqa noqantsitapis kanan ruparmi ushamäshunpaq. Kay pampata jukla uchküshimay tsayman pakakunantsipaq.

Tsayno niptinshi atuuqqa: —¿Rasunpaku tsayno kaykan? —nirqan.

Tsayshi conëjuqa: —Aw, rasunpami wawqi, jukla uchküshimay. Nina yarqamushqana intëru mundupa rupamänantsipaq —nirqan.

Tsayno niptinshi atuuqqa jukla uchküshiyta qalaykurqan. Rurita uchkurinashi conëju kayno nirqan:

Tsayno qeshpiyqashqanchöshi
conëjuqa esquinata tumarir jatun-
karay rumita tuknaqtukurqan. Tsay-
man atuq rabyashqa chayaptinshi
conëjuqa kayno nirqan: —;Wawqi,
wawqi! Apripösumi qamta rikcha-
tsishqä kay rumita tuknäshimänay-
kipaq. Apurädu jukla tuknäshimay
mana ishkinanpaq. Kay rumi ishkip-
tinga juiciu finalmi kanqa. Kay rumi
tsaparaykashqan uchkupa nina yar-
qamurmi kay patsata rupaykar
ushanqapaq. Tsayno kaptinqa
lapantsimi rupaykar ushakäshunpaq.

Tsayno niptinshi atuqqa: —
;Rasunpaku tsayno kanqa? —nirqan.

Tsayshi conëjuqa: —;Rasunpami
tsayno kanqa ari, wawqi! Jukla

tuknaräshimay kay rumi mana
ishkimunanpaq. Mana tuknëshimap-
tikiqa vincimanqami.

Niptinshi atuqqa criyishpan tsay
jatunkaray rumita tuknarëshirqan.
May höra tuknaraykashqanchöshi
conëjuqa atuqta kayno nirqan: —
Wawqi, mejor aywä aparamushaq
picuta y barrëtata. Nirkurnami
rumikunata oqtirkur kay jatun rumita
shumaq cuñashunpaq.

Tsayno niptinshi atuqqa: —Jukla
ayway, ari —nirqan. —¡Ichanqa apu-
rayla kutimunki! ¡Cuidädu tákamun-
kiman!

—Mana tákamuylapami apurayla
kutiramushaq —nishpan aywarqan.

nimashqantsita o lulapämashqantsitapis.
--